



JONGEREN BEREID OM MOEDERS VOOR TE LICHTEN

Nut borstkankerscreening beter uitgelegd

Vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst nemen minder vaak deel aan het borstkankerbevolkingsonderzoek dan andere vrouwen. Onbekendheid met borstkanker en preventie speelt hierbij een grote rol. Meer kennis is dus van levensbelang. Maar hoe bereik je deze vrouwen en hoe overtuig je ze van de noodzaak? Pharos heeft dit onderzocht en lanceerde als nieuwe strategie: de trapsgewijze benadering.

MÜJDE DURMAZ

Kunnen migrantenjongeren hun moeders stimuleren tot deelname aan borstkankerscreening? Dat was de hoofdvraag van het onderzoek getiteld *Young adult migrants role in stimulating participation in breast cancer screening of older female family members*. Eerder onderzoek van Pharos (2009, zie kader) toonde aan dat vooral sociaal geïsoleerde analfabete vrouwen hun borsten niet laten onderzoeken. De meest genoemde reden was schaamte bij het uitkleden voor een mannelijke arts. Deze vrouwen wisten niet dat ze om een vrouwelijke arts konden vragen. Daarnaast bleken velen onbekend met het fenomeen

preventie en deden ze niet mee omdat ze geen klachten hadden. Een Turkse vrouw vertelde: 'Ik krijg die oproepbrief wel maar ik ga nooit. Ik voel niets, ik voel me goed, dus daarom ga ik niet.'

Dat de screening juist bedoeld is om de ziekte te ontdekken voordat zich symptomen voordoen, stuitte in eerste instantie op onbegrip. Na nadere uitleg werd de meerwaarde hiervan wel ingezien. Op de vraag hoe de opkomst van Marokkaanse en Turkse vrouwen hoger kan worden, luidde het antwoord unaniem: kennis vergroten over borstkanker en preventie, door middel van voorlichting in de eigen taal.

▲ Jongere migranten vormen vaak een cruciale schakel tussen hun ouders en de gezondheidszorg.

INTERMEDIARIS

Na migratie krijgen jongeren meestal sneller de nieuwe taal en cultuur onder de knie dan hun ouders. Hierdoor fungeren zij vaak vrijwel automatisch als intermediair tussen hun ouders en het nieuwe land. Bijvoorbeeld door informatie te vertalen of mee te gaan naar officiële afspraken.

Vooraf binnen de gezondheidszorg kunnen ze een cruciale schakel vormen tussen ouders en artsen of andere hulpverleners. Deze intermediaire rol maakt

hen tot ideale personen om de gesignal-eerde kennislacune over borstkanker-screening op te vullen. Via de kinderen kunnen we de moeders bereiken. Maar zijn de jongeren wel bereid om mee te werken? Zien ze het nut in van screening en willen ze zich hiervoor inzetten?

ONBEKENDHEID

Om de bereidheid tot meewerken vast te stellen zijn gesprekken gevoerd met twintig jongvolwassenen uit Marokkaanse en Turkse kring. Allen bleken bekend met de functie van intermediair tussen met name hun moeder en de gezondheidszorg. Sommigen vervulden die rol nog steeds. Meestal was het een integraal onderdeel (geworden) van hun leven. Zij beschouwden dit als een belangrijke taak, vooral wanneer moeders leden aan een chronische ziekte of analfabeet waren. In die gevallen spoorden ze hen bij klachten aan om naar de dokter te gaan, legden ze de bijsluiters van medicijnen uit of belden ze met hulpverleners om uitleg te vragen. Moeders gezondheid bleek bij iedereen hoog op de familieagenda te staan. Binnenshuis werd er veel over gesproken.

De jongeren dachten in eerste instantie weinig tot niets te weten over kanker.

Toch bleken ze er wel het een en ander over te kunnen vertellen. Bijvoorbeeld over symptomen als knobbeltjes of zelfonderzoek. Ook het nut van snelle opsporing bleek niet onbekend. 'Hoe eerder het is ontdekt, hoe meer kans op genezing', was een veel gehoorde uitspraak. Dat er een bevolkingsonderzoek naar borstkanker bestond, was nieuw voor de meeste deelnemers. Een aantal haalde baarmoederhals- en borstkankerbevolkingsonderzoek door elkaar. Ook leefden er verschillende percepties over wat borstkankerscreening inhield. Een voorlichting of kenniscentrum, volgens sommigen. Een programma op televisie, aldus een ander. Na uitleg werd het nut direct onderkend. Men was het erover eens dat voorlichting hierover mondeling moest gebeuren in de eigen taal, door iemand met autoriteit of een naast familielid.

OVERTUIGEN

De meeste jongeren toonden zich zeker bereid om met hun moeder over borstkankerscreening te praten. De mannelijke deelnemers stelden zich weliswaar terughoudend op maar stonden er in het algemeen toch voor open. Wel gaven veel mannen aan dat het ze niet makkelijk zal

Het onderzoek *Young adult migrants role in stimulating participation in breast cancer screening of older female family members is gratis te downloaden* via de website www.pharos.nl.

Ook het genoemde onderzoek uit 2009 (*Migrant women and the national breast cancer screening program* door Hartman & Van den Muijsenbergh) is via de website te downloaden.



afgaan. Toch zouden ze het doen als hun moeders gezondheid in het geding was. Voor een paar Marokkaanse deelnemers bleek het een brug te ver. Praten over borsten was taboe, meenden zij. Het past meer bij dochters om over borstkanker te praten. Dit vanwege het intieme karakter. Praten met je moeder over lichaamsdelen als borsten is niet niets.

Zou het lukken hun moeders te overtuigen om zich te laten screenen? Hierover maakte men zich weinig zorgen. Veel jongeren stelden veel invloed te hebben op hun moeder als het ging om gezondheidszaken. Vertaling van de oproepbrief en enige informatie over nut en noodzaak van het onderzoek leek hen daarom voldoende aansporing. Anderen meenden dat hame-ren op het gevaar van niet gaan, de doorslag zou geven. Een deelnemer opperde zijn moeder te zullen herinneren aan het feit dat ze haar kleinkinderen graag wilde zien opgroeien en een pelgrimstocht naar Mekka wilde maken. Dat ze dit allemaal toch niet in de waagschaal wilde leggen door het onderzoek over te slaan.

En als moeders toch weigeren? 'Dan sleep ik haar erheen', aldus een jongere. 'Ik maak gewoon zelf een afspraak voor haar. Dan moet ze er wel heen. Dan heeft ze geen keus. Achteraf zal ze begrijpen dat het voor haar bestwil is.'

Müjde Durmaz is biomedisch wetenschapper en werkt bij het AMC binnen het Nationaal programma ouderenzorg.

PROJECT BEVORDERING DEELNAME BORSTKANKERONDERZOEK

In aansluiting op het onderzoek zoals beschreven in dit artikel is Pharos inmiddels gestart met een driejarige project om Turkse en Marokkaanse vrouwen te informeren over het borstkankerbevolkingsonderzoek. Met gebruik van de innovatieve trapsgewijze benadering: via sociale media en vaak bezochte websites worden Turkse en Marokkaanse jongvolwassenen bena-

derd. Zij leren hoe ze hun moeders, tantes of oma's kunnen stimuleren om deel te nemen aan het bevolkingsonderzoek. Bij de uitvoering van het project werkt Pharos samen met Marokko Media, Pink Ribbon, Mammorosa, Stichting Allochtonen en Kanker en het RIVM. Het project wordt gefinancierd door Achmea en KWF Kankerbestrijding.

Opkomst screening borstkanker, uit Migratie en gezondheid 2011, Pharos

